

2681.
Siperia.

aron pinnalla neliskulmainen ala huolellisesti aidattu syrjittäin pystytetyillä noin yhden metrin levyisillä laakakivillä. Aidan ympäröimän alan ^{leveys?} laajuus kanavan kohdalla oli n. 20,5 m. Kanavan luoteispäässä näkyi ^{aron?} maan pinnalla tämän aitauksen ulkopuolella n. 3,5 metrin päässä siitä toinen poikki kanavan juokseva kasa kumossa olevia laakakiviä. Ne oli ehkä läjätty kohoavaa kumpua tukemaan. Kiviaidan sisäpuolella n. metrin päässä aidasta oli kanavan luoteispäässä aron pinnalla laakakivistä tehty hauta-arkku, 2 m. pitkä, 85 sm. leveä ja 40 sm. korkea. Arkku oli suorakaiteen muotoinen ja ohuenlaisilla laakakivillä katettu. Sen suunta oli itäkoillisesta länsilounaasen. Laitakivet olivat vielä pystyssä, mutta päällyskivet olivat syrjittäin painuneet haudatun päälle. Päänpuolimainen laaka oli pudonnut haudatun otsalle ja rinnalle sekä musertanut oikean käden, josta kaksi sormiluuta oli kirvonnut kiven päälle. Kun kivi nostettiin ylös, oli sen alapuolelle tarttunut neljä selkänikaman puolisko ja pari kylkiluuta. Muuten oli luuranko jotenkin hyvin säilynyt, vaikka tosin sen yksityiset osat olivat mustassa mullassa pahoin pehmittyneet. Pienet sormi- ja varvasluutkin saatiin vielä talteen. Luuranko, josta otettiin valokuva, lepäsi selällään aivan suorana, pää oikealle puolen kallellaan, käsisivarret suorina kummallakin kyljellä; samoin olivat jalat ihan suorina ja varvasluut rinnakkain. Päälaesta varpaisin oli luuranko 1,73 m. pitkä. Pää oli itäkoillisessa, jalat länsilounaassa. Luurangon ohelta ei löydetty minkäänlaisia esineitä, ei edes

1 m. MW

arkku ja luuranko.

2681.

Siperia.

saviastian kappaleitakaan.

Pitkin kanavan lounaissivua, alkaen noin kolmen metrin etäisyydeltä laakakivi-aidasta, juoksi hautakummun keskellä seinäntapainen pengeri, jonka ^{2 mika se on?} ulkolaitaa rajoitti tavallisen hirrenvahvuinen puu (lehtikuusi?). Tämä pengeri, jota kanavaa kaivettaessa paljastui n. 2,5 metrin laajalta, oli peitetty tuohilla, joidenka painona siellä täällä näkyi laakakiviä. Tuohen alla oli ensin n. 5 sm. paksu savikerros, sen alla puuta. Pengeri ei ollut tasainen, vaan laski loivasti kanavan lounaista seinää kohden. Se oli n. 13 m. pitkä ja kohosi 1,5 m. korkealle aron pinnasta. Kummastakin päästä polveutui se lounaasen päin. Kun oletettiin, että puheenalainen pengeri mahdollisesti oli yksi seinä jostakin huoneentapaisesta rakennuksesta, jonka muut osat olivat hautakummun lounaisen puoliskon alla, kaivettiin toinen kanava mainitun hautakummun-osan poikki melkein kohtisuoraan ensimmäistä kanavaa vastaan.

Tätä kanavaa kaivettaessa löydettiin kummun lounaislaidalta noin metrin syvyydeltä runsaasti ihmisenluita, mutta ne eivät olleet missään järjestyksessä. Pari vaillinaista pääkalloa saatiin talteen; paitse sitä otettiin korjuusen 8-10 leukaluuta, joissa säilyneet hampaat mahdollisesti voivat valaista muinaisen kansan elintapoja, sekä useampia sääri- ja käsivarrenluita näytteeksi kansan kasvumitasta. Luut olivat aivan sekaisin, jotenka ei kokonaista luurankoa voitu saada. Luiden löytöpaikan seuduilla, josta löydettiin 2 pronssinappia ja useamman eri saviastian osia, oli runsaasti lohotuita käsin-

3 on SW

2681.
Siperia.

liikuteltavia laakakiviä, mutta niidenkään tar-
koituksesta ja järjestyksestä ei voitu enää
mitään selkoa saada. Mahdollisesti oli sekä
luurankojen että kivien alkuperäinen asema
muuttunut, kun hautakumpua, niinkuin jo alus-
sa mainitsimme, aarteenkaivajat täältä puolen
olivat pilanneet. Luiden satunnaisen aseman
voisi myös selittää siten, että kummun tätä
puolta on eri aikoina käytetty hautausmaana.
Luiden ohella löydettiin kaksi kannalla va-
rustettua napintapaista pronssiesinettä sekä
neljän pienenpuoleisen korkealla jalalla sei-
sovan saviastian osia.

Kun kanavaa tarpeen mukaan yhä laajen-
nettiin, paljastui vähitellen säännöllisen suo-
rakaiteen muotoinen ala, jota joka suunnalla
ympäröi samanlainen seinäntapainen pengeri, kuin
ensimmäisessä kanavassa tavattu. Kaikilla nel-
jällä ^{sivulla?} kulmalla oli näiden seinämien suojana
savikerroksella ja tuohilla peitetty maaval-
li, joka luoteispuolella oli n. 6,5 m. le-
veä ja 2,5 m. korkea. Muilla sivuilla oli
vallien suuruus jotenkin samanlainen. Tuohien
painona näkyi siellä täällä laakakiviä. Täl-
lainen vallia verhoava tuohikerros oli se-
kin, joka ensimmäistä kanavaa kaivettaessa
tavattiin. Kun penkereiden välistä alaa tyh-
jennettiin, laskeutui niiden savella ja tuo-
hilla peitetty puinen sisälä^{a. hirsit}äuta, joka luo-
teispuolimaisessa päässä oli palamaton, n.
3,5 metrin leveydellä lähes 2,5 m. viistos-
ti ja siitä n. 1,5 m. syvyydelle aivan koh-
tisuoraan alaspäin.

Täten palastunut pystyseinäinen kammio
oli 7,8 m. pitkä, 4,3 m. leveä ja lähes
4 m. ^asyvä. Sen suunta oli pohjoisluoteesta

Kartta lopussa
0+0 kaa selostuksessa
mistä
kulkien?

2681.
Siperia.

eteläkaakkoon. Kuopan seinät, mikäli ne palamattomana säilyneestä luotespäästä kävivät selville, oli tehty pitkinpäin juoksevista n. 24 sm. paksuista hirsistä. Nurkissa yhdistyivät ne toisiinsa tavallisella ristisalvoksella. Luoteis- ja koillisseinän alaosa noin 80:n sm. korkeudelle oli n. 90 sm. paksu. Se oli muodostunut siten, että kuopan alkuperäistä multaseinää vasten oli ensin asetettu tuohikerros, sen ²päälle puut pystyyn n. 20 sm. paksuun kerrokseen, sen sisäpuolella oli vihdoin pitkin seinää juokseva hirsikerros. Lounaisseinällä ei pystyyn asetettuja puita näkynyt, mutta seinän alaosa näytti sielläkin olleen yläosaa paksumpi. Kammion kaakkoispuoli, enemmän kuin puoli koko huonetta, oli ollut ilmitulessa, jotenka siinä kaikki puuaineet olivat palaneet poroksi. Kun ei tulisijastakaan näkynyt minkäänlaisia jälkiä, on varsin luultava, että koko rakennus alkujaankin oli tehty hautakammioksi. Lattiata peittivät nimittäin lukuisat luurangot. Vainajia oli siihen sijoitettu ainakin sata kappaletta. Luurankoja saattoi erottaa paikoin kolme, paikoin kaksi, paikoin vaan yhden kerroksen ja ne täyttivät melkein koko kammion lattian, vähäistä alaa sen keskipaikoilla lukuunottamatta (vrt. asemapiirustus). Koko kerros, jossa luita ja esineitä tavattiin, oli nyt enää ainoastaan 40 sm. paksu, mutta muutamista löydöistä päätäten oli se laskeunut. Pari saviastiata tavattiin nimittäin koillisseinältä noin puoli metriä luukerrosten yläpuolelta. Kukin luukerros lepäsi erityisellä yli koko kammion ulottuvalla hienolla

ulkopuolelle?

2681.
Siperia.

puukerroksella, joka oli mullalla peitetty. Luukerrosten väliä oli n. 10 sm. ja alimman luukerroksen alla noin 15 sm. paksu musta multakerros. Sen alla oli vihdoin koskematon maa. Pääkallojen ja luiden jätteiden asemasta saattoi nähdä, että ruumiit eivät olleet maanneet samassa suunnassa. Sekä koillis- että lounaisseinällä näkyi joukko pääkallokohtia, joista ruumiiden suunta oli huoneen päin. Luurangot lepäsivät siis ristikkäisessä asennossa. Kammion keskellä näkyi myös pääkallokohtia, joihinka kuuluvien ruumiiden suunta juoksi vastakkain huoneen poikki. Kaakkoispäässä, joka yleensä oli ollut tulenvallassa, olivat luurangotkin palaneet poroksi. Ainoastaan pääkallokohdat ja pitkiä luiden suunnan saattoi tuhan seasta erottaa. Kammion luoteispäässä olivat luurangot palamattomia, mutta siellä olivat ne joutuneet paksujen kattopuiden alle ja suurimmaksi osaksi painuneet niiden sisällekin. Siitä syystä ei sieltäkään ollut mahdollista saada mitään luurankoa, eikä edes ehyttä pääkalloakaan talteen.

Luurankoja peitti kammion luoteispäässä 20 sm. paksu poikki lattian juokseva puukerros, joka luultavasti aikoinaan on juossut yli koko kammion, muodostaen jonkunlaisen lattian, josta ruumiit laskettiin alas hautaan. Se oli ollut ennen ylempänä, sillä kammion länsinurkassa näkyi siitä vielä osa noin 1,5 metriä korkealla kuopan pohjasta. Kammion luoteispäässä pystysuoran seinän yläreunalla oli vahva niskahirsi, joka oli kannattanut 65 sm. paksua lehtikuusista koottua välikattoa. Tämä katto riippui palon katkai-

*kuinla seuralle
aton pinnan
alle?*

*Samat
korkeat kammion
lattialla*

2681.
Siperia.

semana lahonneena kuopan pohjaa kohden ja ulottui osittain 2 m. 60 sm. pitkälle huoneeseen, peittäen ennen-mainitun luurankojen päällä olevan puukerroksen. Välikatto oli juossut pitkin kammiota ja sitä oli keskeläkin kannattanut niskahirsi. Välikaton päällä juoksi toinen n. 10 sm. paksu tuohilla ja savella peitetty puukerros pitkin luoteista seinää. Samanlainen puu-, tuohi- ja savi kerros näkyi muillakin seinillä varsinaisten seinähirsien päällä. Nämät kerrokset ovat nähtävästi muodostaneet kammion vesikaton. Tuohi oli palamaton, mutta sen alapuoli hiiltynyt, josta päättäen se oli mahtanut olla ylempänä vesikaton peitteenä siihen aikaan, kun kammio paloi. Puut olivat nähtävästi kussakin kulmassa laskun yläreunasta alkaen ristikkäin saumatut siten, että ne kultakin puolelta lyheten kohosivat huoneen keskustaa kohden. Mahdotonta oli enää saada selville, oliko vesikatto pyramiidin tapaan huippuun, vai osittain huoneen pituuden suunnassa harjaan päättynyt.

Sisäänkäytävän asema ei käynyt varsin selville. Lounaispuolisen vallin tuohikerroksessa oli kuitenkin lasku poikittainkin, ikäänkuin olisi vallin poikki ollut käytävä huoneeseen. Jos käytävä oli ollut tässä, niin oli se nähtävästi vienyt ennen-kerrotulle luurankojen yläpuolella olevalle permannolle, josta ruumiit luultavasti jonkun aukon kautta laskettiin alas.

Kuumuus kammion kaakkoispäässä oli ollut niin kova, että maa useamman metrin korkeudelle oli kovaksi palanut ja punaista multaa näkyi 5,5 m. korkealle kammion pohjasta lu-

2681.
Siperia.

kien. Sen voinee selittää siten, että kumpu luotiin juuri samaan aikaan, kuin kammio paloi.

Tutkittaessa jaettiin hautakammio tämän kertomuksen loppuun liitetyn asemapiirustuksen mukaan ruutuihin ja siitä löydettiin seuraavat esineet.

1. 14 saviastiankappaletta, joista kaksi reunapalaa ja yksi pohjapala; löydetyt luirangon ohelta ensimmäisen kanavan luoteispäästä.
2. 4 saviastiankappaletta, joista yksi reunapala; löydetty n. 2 metriä syvältä ensimmäisen kanavan kaakkoispäästä.
3. Palanutta metallia (kuonaa) ensimmäisen kanavan kaakkoispäästä (2 isoa ja 6 pientä kappaletta).
4. Kupeva pronssinappi, pyöreä, 21 mm. ristiinsä laaja. Alapuolella on yli napin juokseva orsi nahkaan eli vaatteesen kiinnittämistä varten. Löydetty luiden ohelta toista kanavaa kaivettaessa.
5. Tasainen soikeahko raakatekoinen hieno pronssinappi, 49-45 mm. ristiinsä laaja. Yhdeltä syrjältä vähän murentunut. Alapuolella iso reiällä varustettu kanta, ei aivan keskellä, vaan vähän toisen pään puolella. Löytöpaikka samoin, kuin edellisen.
6. Saviastian jalka ja kaksi pientä saviastianpalaa. Löytöpaikka samoin kuin edellisen.
7. Saviastian jalka, edellistä vähän pienempi. Löytöpaikka samoin kuin edellisen.
8. Saviastian jalka, jonka toinen puoli on särkynyt, sekä 5 pientä saviastian palaa,

l'pöissa.

2681.
Siperia.

- joista neljä reunakappaletta. Löytöpaikka samoin kuin edellisen.
9. 8 saviastiankappaletta, nähtävästi eri astioista. Niistä on kaksi reunapalaa ja yksi jalan reunapala. Yksi palanen on koristettu kolmella yhtäsuuntaisesti poikki astian juoksevilla kapealla harjanteella. Löytöpaikka sama, kuin edellisen.
10. 6 saviastiankappaletta, joista kolme reunapalaa. Kaikki eivät näytä kuuluneen samaan astiaan. Löytöpaikka sama, kuin edellisen.
11. Palanen palanutta metallia (kuonaa). Löytöpaikka sama, kuin edellisen.
12. Neljä pientä saviastiankappaletta, joista yksi on ollut saviastian korvana. Löydetty ison hautakammion keskipaikoilta n. 1 metri aronpinnan alapuolelta.
- Isosta maan-alaisesta haudasta löydetty esineet:
13. Jalalla varustettu kaksikorvainen saviastia, suusta n. 95-100 mm. ristiinsä laaja, keskikohta vähän laajempi, n. 106 mm. korkea. Ulkopuolella juoksee pitkin yläreunaa n. 15 mm. leveä juova (kaula). Kuljettaessa särkynyt, mutta palaset on myöhemmin kiinnitetty paikoilleen.
14. Ehyt koristamaton palossa mustunut saviastia, 114 mm. korkea, suusta n. 130 mm. ristiinsä laaja. Pohja pienenpuoleinen.
15. Jalalla varustettu koristamaton savias-
tia, suusta 154 mm. laaja, 126 mm. korkea. Astia on särkynyt, mutta myöhemmin monesta kappaleesta koottu. Yhdeltä syrjältä on iso palanen poissa. Vastaisella sivulla näkyy pieni reikä.

2681. Siperia. 16. Koristamattoman saviastian osia, joista myöhemmin astian yläreunaa, osa kylkeä ja osa pohjaa on monesta pienestä kappaleesta koottu. Paitse sitä on kymmenkunta pientä kappaletta, joita ei ole voitu paikoilleen sijoittaa, vaikka ne nähtävästi kuuluvat samaan astiaan. Astia näyttää olleen samaa muotoa, kuin N° 14.
17. Joukko pieniä palossa mustuneita saviastiankappaleita, joista 6 reunapalaa. Astia on ollut pyöreäreikäisillä korvilla varustettu ja sen yläreunaa on kaunistanut rivi omituisia nastantapaisia korotteita, joita kolmessa kappaleessa vielä näkyy. Astiata on paitse sitä koristanut ainakin kaksi poikkipäin yhtäsuuntaisesti juoksevaa kapeaa harjannetta, joista ainakin viidessä palassa vielä näkyy jälkiä. Kappaleita on useampia kymmeniä, osaksi hyvin pieniä.
18. Jalalla varustettu särkynyt saviastia, n. 153 mm. korkea, suusta n. 138 mm. laaja. Astia on koottu monesta kappaleesta, noin kolmas-osa on siitä tykkönään poissa. Yläreunassa näkyy yhdellä sivulla pyöreäreikäinen korva. Matala jalka on ehyt. Samaa numeroa seuraa 5 osaksi pienistä paloista yhdistettyä kappaletta, jotka ehkä ovat kuuluneet samaan astiaan.
19. Pienistä paloista koottu saviastian vailinainen yläosa, jalka ja toistakymmentä pientä kappaletta, jotka ehkä ovat kuuluneet samaan astiaan. Astia on ollut suusta n. 130 mm. laaja ja mataloilla pyöreäreikäisillä korvilla varustettu. Korvista on yksi vielä nähtävänä. Kupeen keskipaikoilla on poikkipäin juossut kaksi yhtäsuuntaista viivanta-

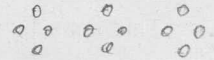
2681.
Siperia.

- paista syvänettä. Epävarmaa on, onko jalka samasta astiasta.
20. Hieno sileä pronssinappi, 39-37 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on nelisnurkkainen korkeanlainen reiällä varustettu kanta.
21. Ruosteen syömä ja palossa pilaunut pronssinappi, n. 45-42 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on soikeahko kanta reikä keskellä.
22. Kaksi pientä saviastiankappaletta (eri astioista). Yksi pala on jalalla varustetun saviastian pohjaa.
23. Pieni ruostunut soikea rautarengas, särkynyt neljäksi kappaleeksi .
24. Pyöreä sileä paksu pronssinappi, n. 34 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen n. 10 mm. korkea pyöreäpäinen kanta, pieni pyöreä reikä päässä.
25. Sileä ruosteen syömä pronssinappi, n. 43 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen nelisnurkkainen korkeanlainen kanta, reikä keskellä.
26. Hieno, palanut ja ruostunut pyöreä pronssilevy (peili?), 64-61 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on iso nelisnurkkainen kanta iso reikä keskellä.
27. Pieni pala sulanutta metallia (kuonaa).
28. Kappaleita aivan särkyneestä rauta-aseesta (veitsestä eli tikarista). „Konserveeraus-Päiväkirja” 30/3 1890.
29. Pieniä kappaleita aivan särkyneestä rauta-aseesta (Kons. Päiväk. 30/3 1890).
30. Pahoin ruostuneen rauta-aseen osia. Kaksi isompaa ja neljä pientä kappaletta (Kons. Päiväk. 30/3 1890).

2681.
Siperia.

31. Yhteen koottuja palasia rautaisesta veitsenterästä (160 mm. pitkä). Lappeissa näkyy punaisenruskeaksi ruostunutta puun (tupen?) jäännöstä. Yhteen palaseen on tarttunut samankarvaista savea, jossa näkyy oljen kappaleita. Kons. Päiväk. 30/3 1890.
32. Ruostuneita raudankarvaisia veitsen-osia (yksi isompi ja kolme pientä kappaletta). Kons. Päiv. 30/3 1890.
33. Kolmesta ruostuneesta kappaleesta koottu rautaisen veitsen osa ja yksi napinmuotoinen ruostunut rautapala, joka viheriästä ruosteesta päättäen näyttää olleen vaskella sekoitettu. Isommassa kappaleessa näkyy puutupen jäännöstä. Kons. Päiväk. 30/3 1890.
34. Neljä pientä saviesinettä, ehkä osia särkyneestä savikoristuksesta. Yksi palanen on vähän kaareva.
35. Satunnaisia saviastiankappaleita (eri astioista). 7 isompaa, muut osaksi hyvin pieniä; yksi reunapala.
36. Kuusi kappaletta kullalla päällystetystä neulantapaisesta rautaesineestä, joka löydetäessä oli kaarenmuodossa. Kahdessa pitemmässä kappaleessa näkyy vielä ruostuneen raudan päällä hienoa kultalevyä. Rautainen osa on nyt kokonaan ruostunut. Kons. Päiväk. 1/4 1890.
37. Palossa pilautunut ohut pronssikoristus, 27-20 mm. ristiinsä laaja. Levyssä näkyy 3 isonlaista reikää ja sen ulkoreunaan on ehkä tulipalossa tarttunut yksi pitkä vaaleanviheriä ja neljä pientä sirenpunertavaa (gredelin) helmeä. Koristuksen ympäriltä löydettiin paitsi sitä 28 erikokoista ehyttä helmeä ja 7 helmenkappaletta. Helmet ovat läpi-

2681.
Siperia.

- näkymätöntä lasintapaista (?) ainetta. Niistä on 13 viheriätä, 7 sinistä, 7 sinenpu-
nertavaa ja yksi ruskeahko. Yksi viheriäis-
tä helmistä on kolmiosainen, toinen kaksi-
osainen .
38. Pieni pyöreä savikoristus, alapuoli tasai-
nen, yläpuoli kupeva; yhdeltä syrjältä vähän
murennut. Yläpuoli on nähtävästi ollut kulta-
levyllä päällystetty. *vrt. Red Lappin
Kultacevyllä
päällystyksellä
napit.*
39. Palanutta nahkaa, useampia kappaleita. Nrot 13-39
40. Pyöreä sileä pronssinappi, 45 mm. ris-
tiinsä laaja. Toisella puolen tavattoman iso
nelisnurkkainen kanta, iso nelisnurkkainen
reikä keskellä. löydettiin
ruudusta I.
41. Pieni naulankannantapainen pronssiesine.
Kannan yläpuoli pyöreähkö. Koko esine on n.
15 mm. pitkä.
42. Polvikkaisella ompeluksella koristettua
tuolta useampia kappaleita. *vrt. Neuloses
Krasnojarskiin
muksossa nro 89.*
43. Pienistä palasista haamulleen kokoon pan-
tu koristamaton ja jalaton saviastia, 128
mm. korkea, 159 mm. laaja. Kaikkia kappala-
leita ei ole saatu paikoilleen sopimaan.
44. Jalalla varustetun saviastian osia. Kau-
lava yläreuna on koottu aivan pienistä kap-
paleista, samoin osa jalkaa ja kylkeä. Muu-
tampia pieniä kappaleita ei ole saatu paikoil-
leen sopimaan. Astia näyttää olleen kovassa
kuumuudessa.
45. Jalattoman ja korvattoman saviastian kap-
paleita, joista kaksi isompaa reunaosaa on
yhdistetty. Toinen niistä käsittää lähes puo-
len koko astiata. Yläreuna on ollut omitui-
silla nastantapaisilla korotteilla koristet-
tu (). Muutamia pieniä kappala-
leita ei ole voitu paikoilleen sovittaa.

2681.
Siperia.

46. Kaulavan pyöreäreikäisillä korvilla varustetun saviastian osia, joista kolme isompaa reunapalaa on yhdistetty (yhdessä näkyvät molemmat korvat). 12 pientä palasta ei ole saatu paikoilleen sopimaan.
47. Pahoin ruostunut monesta kappaleesta yhdistetty rautatikari, 138 mm. pitkä. Varsipuoli päättyy ympyräisellä litteällä nupilla. Kärkipuoli terää on poissa. Lappeilla näkyy vähän puun jäännöstä. (Kons. Päiväk. 9/4 1890). Kolmea irtonaista pientä kappaletta ei ole voitu paikoilleen sovittaa.
48. Monesta kappaleesta kokoon pantu pahoin ruostunut rautaveitsi, 145 mm. pitkä. Lappeissa näkyy selviä jälkiä puutupesta. Varsipään on tarttunut luuta ynnä muuta ainetta. Kahta pientä palaa ei ole saatu paikoilleen sovitetuksi. Kons. Päiväk. 9/4 1890. - Nrot 47 ja 48 olivat löydettyäessä aivan lähellä toisiaan huoneen poikkisuunnassa.
49. Latuskainen pyöreä ehyt pronssinappi, 55 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen iso kanta, pieni pyöreä reikä keskellä.
50. Ohueksi ruostunut ja laidoilta vähän murennyt pyöreä pronssinappi, n. 50 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen aivan matala soikeahko kanta reikä keskellä.
51. Pyöreähkö pronssilevy, tasainen, n. 3 mm. paksu, 39 mm. leveä. Yksi laita jatkuu lyhyeen varren tapaiseen tynkään.
52. Pieni pyöreä pronssinappi, n. 16 mm. ristiinsä laaja. Yläpuoli kupeva. Alapuolella reiällä varustettu kanta.
53. Kaksi isompaa ja kaksi pientä rautaseen (tikarin) kappaletta. Isommat palat ovat paksuun multakerrokseen tarttuneet. Toisella

*shkō oli
vasi linnä.*

*muistuttaa
varreissa linnä
näkyy peiliä
vrt. R-161*

2681.
Siperia.

- puolen näkyy puun jäännöstä. Aseen kärki oli löydettyessä lounaasen päin.
54. Neljä multaan ryvetynttä pahoin ruostuneen rauta-aseen (tikarin ?) kappaletta. Löydettyessä oli aseenn kärki luoteesen päin.
55. Kolme palasta punaiseksi palanutta maata luukerrosten yläpuolelta.
56. Kaksi kappaletta palanutta metallia (kuonaa).
57. Kaksi pientä pyöreähköä rautalevyä, jotka löydettyessä olivat yhtenä kappaleena (myöhemmin lahonneet irti toisistaan). Kons. Päiväk. 9/4 1890.
58. Kahdesta kappaleesta kokoonpantu ruostuneen rauta-aseenn palanen, 70 mm. pitkä. Pällossa on esineenn tarttunut jotain hiiltynttä ainetta. Kolmas pieni pala on irtomainen. Kons. Päiväk. 9/4 1890.
59. Neljästä kappaleesta kokoonpantu ruosteen syömä paksu rautaveitsi, 167 mm. pitkä. Esineenn ympärille on ehkä tarttunut nahkatupenn jäännöstä. Kons. Päiväk. 9/4 1890.
60. Palasista koottu pienellä silmukalla varustettu paksu rautaveitsi, 139 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 9/4 1890. - Nrot 59 ja 60 löydettiin samasta paikasta; kärjet olivat yhdessä, suunta itäänpäin.
61. Saviastiankappaleita eri astioista. Niistä on yhdistetty osa jalalla varustetun astian pohjaa (jalka poissa) sekä kolme koristamatonta reunapalaa. Yhdessä kappaleessa näkyy kaksi yhtäsuuntaisesti vierekkäin juoksevaa kapeaa harjannetta.
- Esineet 40-61 löydettiin ruudusta II.
62. Kolmesta kappaleesta kokoonpantu tikarinterä, 119 mm. pitkä. Varsipuoli on mel-

2681.
Siperia.

kein tykkänään poissa. Väistinrauta on säilynyt. Terän pinnalle on tarttunut puuta(tupen jäännöstä). Kons. Päiväk. 10/4 1890.

63. Kuudeksi kappaleeksi särkynyt, aivan ohueksi palanut pyöreä pronssinappi.
64. Ehyt jalalla varustettu saviastia, 99 mm. korkea, 101 mm. leveä. Korvat, jotka ovat olleet hyvin leveät, ovat lohenneet irti. Jalka leveänpuoleinen.
65. Jalalla varustettu haamulleen kappaleista koottu saviastia, n. 134 mm. korkea, 119 mm. laaja. Kummaltakin kyljeltä on isoja kappaleita poissa, samoin molemmat korvat tietämättömissä. Jalka on aivan ehyt. Astian keskikuppeella juoksee poikkipäin laaja ja korkeanlainen harjanne, joita yläosa kohoaa jotenkin pystyjuyrkästi. Harjanteen päät ovat kaareutuneet tiukasti ylöspäin. Esineesen kuuluu pieni irtonainen kappale.
66. Matalajalkainen saviastia, palossa punertunut useista kappaleista kokoon pantu, 93 mm. korkea, 113 mm. laaja. Astian keskikuppeella juoksee poikkipäin kaitainen, matala harjanne, joita yläosa kaareutuu vähän sisäänpäin. Yläreunassa näkyy vähän kaulantapaista painannetta. Korvat ovat poissa; osa toista on myöhemmin paikoilleen liitetty.
67. Osa saviastian jalkaa ja muutamia muita palossa punertuneita kappaleita, joista kaksi reunapalaa.
68. Saviastian kappaleita eri astioista: astian jalka, kolme koristamatonta ja yksi poikkipäin juoksevalla leveällä harjanteella koristettu reunapala, paitse sitä kolme muuta kappaleita, joista yksi kahdesta palasesta yhdistetty.

2681. Siperia. 69. Ruostunut rautatikari, kärki myöhemmin kiinnitetty paikoilleen, 171 mm. pitkä. K.P. 10/4 1890.
70. Viidestä palasesta kokoon pantu, paksun ruosteen peittämä rengaspäinen rautaveitsi, 164 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 10/4 1890.
Nrot 62-70 löydettiin ruudusta III.
71. Korkeilla kolminurkkaisilla korvilla ja jalalla varustettu palasista kokoon pantu saviastia, 95 mm. korkea, 97 mm. laaja. Kupeelta on isonlainen reunapala poissa, samoin pohjemmaalta kolme pientä kappaletta. Toinen korva on lohennut irti, mutta myöhemmin paikoilleen kiinnitetty.
72. Aivan pieni kappaleista koottu nelisnurkkainen saviastia, tasapohjainen, 42 mm. korkea, suusta 63-66 mm. ristiinsä laaja.
73. Pienistä kappaleista kootun jalalla varustetun saviastian puolisko, 99 mm. korkea, 111 mm. laaja. Jalan ja itse astian jama-
sa näkyy ulkopuolella 5 pitkinpäin juoksevaa harjannetta. Keski-
kupeella juoksee poikkipäin kaksi kapeaa harjannetta, joidenka päät kahdella vastakkaisella puolella ovat yhtyneet.
 Puolisko toista korvaa on paikoilleen kiinnitetty. Kahta isompaa kappaletta, joista toisessa näkyy kaksi yhtäsuuntaista harjannetta, toisessa harjanteiden yhtyneet päät, sekä useita pieniä paloja ei ole voitu paikoilleen sovittaa.
74. Matalajalkaisen saviastian monesta kappaleesta koottu puolisko. Astia on ollut n. 90 mm. korkea, mutta paljon laajempi. Kyljen yläosassa on kahden yhtäsuuntaisesti juoksevan syvän suoran ja niiden yläpuolella olevan kulmikkaisen viivan muodostamaa koris-

*Vst. pronssi
kattilasta
2577:46 ja
allmpaan
no 137*

2681.
Siperia.

tetta ~~~~~. Yläreuna kaareutuu vähän ulospäin. Useita pieniä paloja, muun muassa soikeareikäistä korvaa, ei ole saatu paikoilleen sopimaan.

75. Kahdesta palasta kokoonpantu rengaspäisen rautaveitsen kappale, 112 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 10/4 1890.
76. Tasapohjaisen hienon saviastian useista paloista kokoonpantu puolisko. Astia näyttää olleen maljantapainen (matala, mutta jontenkin laaja). Keskipaikka on laajin, siitä kaareutuu sekä ylä- että alapuoli tasaisesti sisäänpäin. Yläreuna on poissa. Muutamia pieniä paloja ei ole voitu paikoilleen sovittaa.
77. Saviastian kappaleita, joista kolme isompaa reunapalaa (koristamatonta) nähtävästi samasta astiasta sekä matalajalkaisen pohjan puolisko. Sen lisäksi on muutamia pieniä kappaleita.
78. Saviastian kappaleita, joista kolme koottua isompaa reunapalaa; kaksi palossa punertunut on nähtävästi kuulunut samaan astiaan, kolmannen (mustuneen) yläreuna kaareutuu jontenkin jyrkästi sisäänpäin. Paitse sitä on kuusi pienempää palaa, joista yksi on johonkin valkeaan aineeseen ryvetty.
79. Lähes puoli mustuneen koristamattoman saviastian yläreunaa (koottu useista kappaleista). Astia näyttää olleen korvilla varustettu.
80. Ehyt tasapohjainen koristamaton saviastia (palossa mustunut), 92 mm. korkea, 130 mm. laaja. Kyljestä on irtaunut muutamia kappaleita, jotka myöhemmin on paikoilleen liitetty.
81. Kolmesta palasta kokoonpantu kapean rau-

2681.
Siperia.

tatikarin terä, 82 mm. pitkä (kärki katkenut) sekä siihen kuuluva soikea pronssirengas. Kons. Päiväk. 10/4 1890. Molemmilla puolin näkyy puun (tupen?) jäännöstä.

82. Tupensuun muotoinen rautaesine (44 mm. pitkä, 37 mm. leveä), jossa näkyy vähän vaskiruostetta, sekä ruostuessa paksuksi turpunut rautaterä. (85 mm. pitkä). Terä on nähtävästi ollut tuohitupessa, tuohen syyt juoksevat poikkipäin ympäriinsä. Löytöön kuuluu vielä kolmas pieni rautapala. Kons. Päiväk. 10/4 1890.

83. Useista kappaleista koottu kapea- ja korkeajalkainen saviastia, 164 mm. korkea, n. 153 mm. laaja. Yläreunasta kohoaa kaksi kolminurkkaista isoreikäistä korkeata korvaa, joidenka ulkosyrjällä on ollut kolme pientä sarventapaista kuhmua. . Yläreuna on vähän ulospäin kaareutunut. Pitkin kuvetta juoksee poikkipäin kolme yhtäsuuntaista syvää viivantapaista uurretta (lähellä toisiaan). Pohjan puolelta on muutamia pieniä paloja poissa. Yhtä pientä kappaletta ei ole saatu paikoilleen sopimaan.

*vt. muutamia
ja vesikattiloita*

84. Matalajalkainen pieni ehyt saviastia, 73 mm. korkea, 87 mm. laaja. Yläreuna kaareutuu sisäänpäin. Korvat ovat lohenneet irti. Toinen on irtonaisena saatu talteen.

85. Palossa mustunut tasapohjainen saviastia, 98 mm. korkea, 140 mm. laaja. Ulkopuolelle on liisteröity paperia. Kyljestä on lohennut irti neljä pientä palaa, jotka ovat astian sisällä.

86. Aivan pienillä korvilla ja jalalla varustettu saviastia, 117 mm. korkea, suusta 120 mm. laaja. Toinen korva ja kappale jal-

2681.
Siperia.

kaa on poissa. Astian keskikupeella juoksee poikkipäin kapea korkeanlainen harjanne. Kyljessä on pieni reikä.

87. Neljä kipsimaskin kappaletta, joista isooin on punertavaksi maalattu; siinä näkyy suu (toisella puolen hampaan sijat). Maskin alla on ollut heinäntapaista ainetta, jota on tarttunut kappaleisiin.
88. 11 eläimenpään-muotoista savipaakkua, jotka kaksittain löydettiin pääkallokohtien (silmiä?) päältä. Päätt näyttävät olleen pystyssä (kuonot ylöspäin), ehkä tikulla kiinnitettyinä. Muutamissa näkyy pieniä reikiä. Useissa tuntui löydettäessä eläimen kuonon haamu.
89. Isompi pyöreä pala ja neljä pienempää palaa tuolta. Kappaleet näyttävät olleen ompelella toisiinsa kiinnitetyt. Isompi pala on koristettu pitkin reunoja kiertävällä pienten reikien muodostamalla kulmikkaisella viivalla, jonka keskellä on spiraalinmuotoinen samaan tapaan tehty viivakoristus. Esineet löydettiin erään pääkallokohdan alapuolelta, josta syystä on luultava, että ne mahdollisesti ovat muodostaneet jonkunlaisen päähiheen.
90. Palanutta ainetta, samantapaista, jota näkyy ennen-kerrottujen maskikappaleiden alapuolella (vrt. N° 87).
91. Pieni vinoneliön muotoinen savikoristus, yhdeltä nurkalta vähän murentunut. Alapuoli tasainen; yläpuolella, jossa näkyy vähän kultauksen jälkiä, on koristettu viidellä nastamaisella pyöreällä korotteella, joista suurin on keskellä, yksi pienempi kussakin kulmassa. Isompi pyöreä savikoristus (koristusmuoto sa-

vrt. n:o 42

2681.
Siperia.

manlainen, kuin edellisessä); kappale kullattua lahonnutta puuta; paksunlainen koristettu kultalevy, joka on ollut johonkin esineeseen kiinnitetty (pieni reikä kahdessa kullmassa); useita kullattuja sekä pyöreiden että soikeiden savikoristusten kappaleita. Esineet ovat löydetyt eri paikoista.

Ks. n:o 223 y. m.
152.

92. Kaksi kultaista korvarengasta (eri paria, mutta löydetyt läheltä toisiansa). Toisesta riippuu neljään rypäleeseen päättyvä hely (rypäleiden yläpuolella on viheriä helmi); toisesta kolme helyä, joista kaksi päättyy sydämenmuotoiseen levyyn, kolmas (pisin) rypäleeseen, - itsekussakin helyssä on viheriä helmi. Kummankin esineen yläosa on spiraalin muotoon väännetty.

93. Pitkä kullankarvainen helmi (läpinäkymättöntä lasintapaista ainetta).

94. Hienoja kultalevyjä, löydetty yhdestä paikasta erään pääkallokohdan vierestä.

95. Viisi pientä savipaakkua, jotka näyttävät olleen painettuina jotakin esinettä vastaan. Isoimman yksi syrjä on viisto ja siinä näkyy kaksi hienolla esineellä pistettyä reikää.

1/2 poissa.

Nrot 71-95 löydettiin ruudusta IV.

96. Useista paloista kokoon pantu tuiki ruostunut rautaveitsen kappale (86 mm. pitkä). Paikoin näkyy puun jäännöstä. Esineeseen kuuluu vielä renkaan puolisko (ehkä varsiast) ja pieni irtomainen ruostunut rautapala. Kons. Päiväk. 15/4 1890.

1/a

97. Pahoin ruostunut soikea rautasolki, 45 mm. pitkä, 26 mm. leveä. Palkimen suunta on pitkinpäin. Kons. Päiväk. 15/4 1890.

98. Kolmesta kappaleesta kokoon pantu rauta-

2681.
Siperia.

- tikari, 199 mm. pitkä. Kahva on poissa. Väistimen kohdalle ja lappeelle on tarttunut isoja savi(ruoste?) paakkuja. Toisella puolen näkyy puun jäännöstä. Kons. Päiväk. 15/4 1890.
99. Pieni pyöreä pronssinappi (19 mm. ristiinsä laaja). Yläpuoli kupeva, alapuolella juoksee orsi yli napin.
100. Pieni pyöreä pronssinappi, edellisen kaltainen, vaikka vähän matalampi ja enemmän ruostunut (21 mm. ristiinsä laaja).
101. Pilalle palaneen ja ruostuneen pyöreän tasaisen pronssinapin keskipaikka. Toisella puolen näkyy korkeanlainen kanta reikä keskellä.
102. Pyöreä pilaan ruostunut ja palanut pronssilevy (37-40 mm. ristiinsä laaja). Esine on nähtävästi ollut nappina, vaikka kannasta ei enää näy jälkiä. Kummallekin puolen on multaa tarttunut ruosteen sekaan.
103. Neljästä palasta kokoonpantu napinmuotoinen pyöreä ohut rautalevy (n. 23 mm. ristiinsä laaja). Keskipaikka on kuopalla. Kons. Päiväk. 15/4 1890. *ruostua*
104. Pilalle ruostuneen hienon rautaesineen osia (9 pientä palaa).
105. Rautaveitsen terä varsineen, kuudesta kappaleesta kokoonpantu, 108 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 15/4 1890.
106. Paksu rautarengas, n. 26 mm. ristiinsä laaja. Kons. Päiväk. 15/4 1890.
107. Kolme ruostunutta kappaletta jostain pitkästä rautaesineestä. Isoimmassa palassa näkyy jälkiä ohkaisesta pronssisilauksesta. Kons. Päiväk. 9/5 1890.
108. Kolme pientä ruostunutta rautapalaa. Kons. Päiväk. 16/4 1890.

2681. Siperia.
109. Tasainen hienoksi ruostunut pyöreä pronssinappi, yhdeltä laidalta vähän murennut, 48-50 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on pieni reiillä varustettu kanta, jonka kohdalle nappiin on syöpynyt matala syväne.
110. Kolmesta palasta kokoon pantu isompi ja neljä pienempää kappaletta pahoin ruostuneesta rautaveitsestä. Isoin pala on 97 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 16/4 1890.
111. Viidestä palasta kokoon pantu rengaspäisen rautaveitsen varsipää (90 mm. pitkä). Renkaasta on enää vaan palanen jäljellä. Kons. Päiväk. 16/4 1890.
112. Napintapainen pyöreä pronssiesine, jonka yläosan keskus on kupeva, n. 20 mm. laaja. Alaosan muodostaa nelisnurkkainen raamintapainen levy, jonka itsekukin kulma on nappiin yhdistetty. Esine on 14 mm. korkea.
113. Soikea raskas läntintapainen koristamaton pronssilevy, 49-41 mm. ristiinsä laaja, n. 4 mm. paksu.
114. Saviastian kappaleita, joista on haamulleen kokoon pantu iso laitapala (yläreunassa näkyy osaksi yhteen, osaksi kahteen riviin asetettuja nastantapaisia koristuksia); samantlaisia on myös kolmessa pienemmässä reunapalassa. Paitse niitä on 9 osaksi koottua isompaa astian kappaletta ja joukko pieniä, jotka eivät näytä kuuluneen samaan astiaan.
115. Jalalla varustetun saviastian osia, joista on kokoonpantu iso osa kylkeä. Muista kappaleista mainittakoon ehyt jalka, osa pohjaa, eräs isompi laitapala ja korva. Paitse sitä on muutamia pieniä kappaleita.
116. Pienistä paloista kokoon pantu ison jalalla varustetun saviastian puolisko; jalka

2681.
Siperia.

- on poissa. Paitse sitä on irtonaisina kaksi yhdistettyä reunapalaa ja yksi laitapala.
117. Kappaleita eri saviastioista; 1 ehyt jal-
ka, johonka on yhdistetty kappale laitaakin;
6 reunapalaa (isoimmassa, joka on pantu ko-
koon pienistä palasista, näkyy korvan juuri);
yksi jalan reunapala ja parikymmentä muuta
pientä palaa (yhdessä näkyy korkeanlainen har-
janne).
118. Savipaakkuja (yhteensä 18), joista muuta-
mat näyttävät olleen painettuina jotain ko-
vaa esinettä vasten. Jotkut ovat ryvettyneet
valkeaan aineesen (kipsiin?). Löydetyt samas-
ta paikasta.
119. Tasapohjaisen saviastian pohja, johonka
on liitetty osa laitaa. Yhtä pientä palaa
ei ole paikoilleen saatu sopimaan.
120. Kulmikkaisilla yhtäsuuntaisilla suorilla
ja kaarevilla viivoilla koristettua tuohta,
(7 isompaa ja muutamia pieniä kappaleita).
Muutamissa paloissa näkyy neulomisen jälkiä.
121. Palossa mustuneita tuohen kappaleita, jois-
sa näkyy ompeleen jälkiä yhteensä 6 palaa.
122. Kappaleita eri saviastioista: yksi isom-
pi useista kappaleista kokoonpantu reunapala
(siinä näkyy kolmihaarainen korva, jonka ala-
puolella on iso pyöreä reikä; alempana juok-
see poikkipäin kapea matala harjanne); kaula-
vaan saviastiaan kuulunut isompi reunapala,
niinikään useista kappaleista kokoon pantu
(siinä näkyy kolme yhtäsuuntaisesti poikki-
päin juoksevaa viivantapaista syvänettä); savi-
astian jalka (Yksi syrjä poissa); joukko pie-
nempiä kappaleita, joista kaksi reunapalaa
ja kaksi kappaletta jalasta.
123. Aivan pienistä paloista koottu palossa

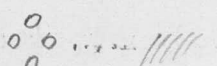
2681.
Siperia.

punertuneen saviastian jalka ja kappale yläreunaa. Kaksi pientä palaa on paikoilleen sovittamatta.

124. Kolmesta kappaleesta kokoon pantu ruostuessa paksuksi paisunut rautaveitsi (tikari), 154 mm. pitkä. Kärjestä on puoli lohennut pois. Kons. Päiväk. 16/4 1890.

125. Kovia savipaakkuja samasta paikasta (yhteensä 10). Kaksi on samaa laatua, kuin Nrossa 88 mainitut. Muutamiin on tarttunut vähän kipsintapaista valkoista ainetta.

Obs?

126. Kellertävä tasapohjainen pienistä kappaleista kokoon pantu saviastia, 85 mm. korkea, 113 mm. laaja. Yläreunassa on omituisia koristusta, jossa nastantapaiset korotukset ja piste- ja pilkkumaiset syvänteet vaihtelevat .

127. Palanutta ainetta (luuta?).

128. Kovaksi palanutta ainetta.

129. Soikeain savikoristusten kappaleita, jotka ovat olleet kultakerroksella päällystetyt (yhteensä 6) sekä pieni samaan tapaan kullalla koristettu suorakaiteen muotoinen ja vähän isompi vinokaiteen muotoinen tuohipala. Viimeksi mainitun kultaus on irtaunut.

*vrt. muutam.
esim. nro 91,
152, 153.*

Nrot 96-129 löydettiin ruudusta V.

130. Kappale veitsen eli tikarin terää, 60 mm. pitkä. Kons. Pöytäk. 17/4 1890.

131. Pieni tikarinmuotoinen esine (ehkä luuta?), 75 mm. pitkä. Kärki poissa, samoin sivuilta isoja kappaleita. Yhdessä kohden näkyy pronssisilauksen jälkiä. Konserveerattu.

*muutenkin?
Pisäkö vasiko
puitto.*

132. Paksunlainen kaareva rautaesineen kappale (ehkä renkaasta), 44 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 17/4 1890.

133. Monesta palasesta kokoon pantu rengas-

2681.
Siperia.

- päinen rautaveitsi, 189 mm. pitkä. Kons.
Päiväk. 17/4 1890.
134. Kaksi isompaa pitkulaista ja muutamia
aivan pieniä rautaveitsen (?) kappaleita.
Kons. Päiväk. 22/4 1890.
135. Kolme ruostunutta rauta-aseen kappaletta.
Yhdessä näkyy piikki ikäänkuin veitsen ruo-
dosta, sen toisella puolen on puun jäännös-
tä. Kons. Päiväk. 22/4 1890.
136. Kahdesta kappaleesta kokoon pantu rauta-
taltan teräpuoli (72 mm. pitkä) sekä useita
pieniä ruostepaloja. Kons. Päiväk. 22/4 1890.
137. Kahdesta palasesta kokoon pantu hienon-
laisen rengaspäisen rauta-aseen kappale, 58
mm. pitkä. Kons. Päiväk. 22/4 1890.
138. Neljä rautakappaletta, joista yksi ren-
gas (luultavasti veitsestä); pyöreä hieno
rautapuikko on luultavasti jostakin toisesta
esineestä; kaksi kapeata ohkaista lyhyttä
palaa näyttävät olleen kullattuja ja lienevät
jostakin eri esineestä. Kons. Päiväk. 23/4
1890.
139. Rauta-aseen kappale (37 mm. pitkä). Kons.
Päiv. 28/4 1890.
140. Kappale palanutta metallia (kuonaa).
141. Rengaspäinen rautaesine (69 mm. pitkä),
multaan ja ruosteesen ryvettynyt; ruosteen
seassa näkyy pieni puupala. Kons. Päiväk.
28/4 1890.
142. Molemmista päistä litteä ja levenevä
rauta-ase (veitsi?), 139 mm. pitkä. Pieni
pala on irtonainen. Kons. Päiväk. 28/4 1890.
143. Rauta-aseen kappale, 48 mm. pitkä. Kons.
Päiväk. 28/4 1890.
144. Kahdesta palasta kokoon pantu rautaisen
veitsen kappale (61 mm. pitkä), joka molem-

x
Kuituneen hienon
muotoiseen rauta-
puikkoon nro 144

2681.
Siperia.

milla puolin on peitetty puukerroksella. Toi-
nen rautapala (75 mm. pitkä), jonka toiseen
syrjään ruostumisen kautta on tarttunut ly-
hyt lieriömuotoinen rautapuikko, on mahdolli-
sesti myös veitsen kappale. Kons. Päiväk. 28/4 1890.

*Ks. nr. 138, reu-
gas nro 138.*

145. Rautaveitsen kappale (47 mm. pitkä), jon-
ka kummallakin puolen on puun jäännöstä.
Toisella lappeella on puukerroksen päälle
tarttunut tuohta. Kons. Päiväk. 12/5 1890.
146. Rautaisen veitsen osia, 3 isompaa ja 2
pientä kappaletta. kahden palasen lappeella
näky jotain tarttunutta ainetta (puuta?).
Kons. Päiväk. 12/5 1890.
147. Rautaisen kourutaltan terä (29 mm. pitkä);
irtonaisena kaksi aivan pientä palaa. Kons.
Päiväk. 12/5 1890.
148. Punertuneen saviastian kappaleita (yli
60), osaksi hyvin pieniä, joista muutamia
isompia osia on pantu kokoon; reunapaloja
on 8, kahdessa palassa näky pohjaa. As-
tian yläosan poikkipäin on juossut harjan-
ne, josta muutamissa paloissa näky jälkiä.
149. Pieniksi paloiksi särkyneen mustan savi-
astian osia, joista on kokoon pantu: jalka
ja osa pohjaa; enemmän kuin puoli yläreunaa;
irtonaisena on joukko pieniä paloja (niistä
kaksi reunapalaa).
150. Kultainen raakatekoinen korvarengas, jon-
ka alaosana on iso ristinmuotoinen levy. Ylä-
osa on spiraalikierteinen.
151. Erikokoisia savipaakkuja (kolmattakymmen-
tä), joissa näky kultauksen jälkiä. (Mul-
taan ryvettyneitä savikoristuksia).
152. Pyöreiden ja soikeiden savikoristusten
kappaleita (kolmattakymmentä), joissa näky

2681.
Siperia.

- kultausta. Muutamit koristukset ovat puuta. Viisi hienoa kultalevyä on esineistä irtaunut (yksi isoin on nähtävästi ollut samaan tapaan kaunistetun puukappaleen päällä. vrt.n:ot 91, 129.
153. Kaksi pientä kullattua tuohilevyä (isompi suorakaiteen muotoinen, toinen aivan pieneni). vrt.n:o 129.
154. Neljään kappaleeseen särkynyt pyöreä pienten reikäin muodostamalla kulmikkaisella viivalla koristettu tuohilevy; samaan esineeseen kuuluu neljä aivan pientä kappaletta edellämainittujen lisäksi. vrt. n:o 89
- Nrot 130-154 löydettiin ruudusta VI.
155. Liereä sileä toisesta päästä vähän hienoneva musta puikko (puuta?). Kolme pientä palaa on irtonaisena. Yhteensovitettut
156. Kuusi isompaa ja 6 pientä palaa 2 rautaisommat kappaleet yhteensovitettut ta-aseesta (veitsestä?). Löydettäessä oli aseeseen kärki kaakkoon päin. Kons. Päiväk. 9/5 1890.
157. Useista paloista kokoon pantu jalalla varustettu saviastia, 122 mm. korkea, 149 mm. laaja. Korvat ovat poissa. keskikupeel-poikkipäin jotenkin lähellä toisiinsa / la juoksee / kaksi kapeata harjannetta, jotka eräällä sivulla yhtyvät toisiinsa (niinkuin pronssikattilain samantapaiset koristukset). vrt. n:o 73
158. Kappaleita eri ^{-asti/}savi-~~o~~ista: 5 pientä reunapalaa (kahdessa näkyy omituista nastojen ja pisteiden muodostamaa koristusta) , yksi jalan reunapala, isompi pala laitaa (siinä näkyy korkeanlainen harjanne), isompi pala tasapohjaisen saviastian pohjaa sekä kolmattakymmentä muuta pientä palaa (osaksi yhdistettyjä).
159. Silmukalla varustettu paksu hahlain? rautakoukku, n. 60 mm. pitkä. Kons. Päiväk. 9/5 1890.

2681. Siperia.
160. Viheriän ruosteen peittämä tasainen pyöreä pronssinappi (peili ?), n. 48-49 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on korkea nelisnurkkainen kanta, jonka keskellä on samanmuotoinen reikä.
161. Pyöreähkö hieno pronssilevy, 40-41 mm. ristiinsä laaja. Laidasta ulkoutuu lyhyt tynkä, josta esine on ehkä nuorassa riippunut. vrt. n:o 51
162. Parkkia (tuolta ?) palamattoman kattokappaleen päältä.
163. Matala, mutta tavattoman laaja (n. 117 mm.) saviastian jalka (iso kappale poissa) sekä osa laittaa, palasista kokoon pantu. muutamia aivan pieniä paloja on irtonaisina.
164. Matalajalkaisen saviastian puolisko (n. 119 mm. korkea); Jalasta palanen poissa. Esine on useista paloista kokoon pantu.
165. Ehyt leveäjalkainen saviastia, 95 mm. korkea, 112 mm. laaja. Toinen korva on poissa. Astia on muuten koristamaton.
166. Ehyt jalalla varustettu saviastia, n. 120 mm. korkea, 141 mm. laaja. Toinen korva on poissa. Toisessa on keskellä aivan pieni pyöreä reikä.
167. Kappaleista kokoon pantu korkeajalkainen kaulava koruton saviastia, n. 150 mm. korkea ja leveä. Kaulan alapuolella juoksee yksi rivi vastakoristuksia. Kupeilta ja jalasta on pieniä paloja poissa.
168. Tuohenkappaleita, joissa näkyy pienten reikäin muodostamia kulmikkaisia viivakoristuksia.
169. Paksuun ruosteeseen ryvettynyt pyöreähkö pronssilevy (nappi ?), 39-37 mm. ristiinsä laaja. Kannasta ei näy jälkiä.
170. Paksuun ruosteeseen ja multaan ryvettynyt pronssilevy, 26-29 mm. ristiinsä laaja.

2681.
Siperia.

171. Pahasti ruostunut rautakuokka (n. 100 mm. pitkä), jonka umpeen ruostuneessa silmässä näkyy puun jäännöstä. Irtonaisina on kaksi renkaankappaletta ja pieniä puupaloja (kuokan varresta). Kons. Päiväk. 9/5 1890.
172. Pienistä paloista koottu tasapohjainen koristamaton saviastia, 120 mm. korkea, 150 mm. laaja. Muutamia pieniä paloja on poissa.
173. Saviastian jalka, josta isonlainen kappale on poissa.
174. Pienistä paloista haamulleen koottu mustunut saviastia, 127 mm. laaja; yläreuna kaareutuu sisäänpäin. Pohja on poissa. Astia on mahdollisesti ollut jalalla varustettu. Irtonaisina on muutamia pieniä kappaleita: 5 reunapalaa (isoimmassa näkyy kolme yhtäsuuntaisesti poikkipäin juoksevaa uurretta); 7 muuta pientä kappaletta, joista yhdessä näyttää olleen reikä (luultavasti korvasta).
175. Ruosteesen ja multaan ryvettynyt pyöreä pronssilevy, n. 46 mm. laaja; yhdeltä syrjältä murennut. Esine on nähtävästi ollut samanlainen, kuin useat kannalla varustetut napintapaiset levyt.
176. Pyöreä pieni savikoristus, soikea savikoristus ja palanen samanlaista. Kaikissa näkyy kultauksen jäännöstä.
177. Pitkä vaaleanviheriä, 2 sinistä ja 2 sinenpunertavaa helmeä sekä ison soikean keltävän helmen kahvipavunmuotoinen puolisko. Helmet ovat jotain lasintapaista ainetta.
- Nrot 155-77 löydettiin ruudusta VII.
178. Pienistä paloista kokoon pantu jalalla varustettu saviastia, 120 mm. korkea, n. 144 mm. laaja. Keskikupeella juoksee poikkipäin korkeanlainen harjanne. Jalasta ja muualtakin

vrt.n:ot 91,
129,152.

2681.
Siperia.

on useita kappaleita poissa. Toinen korva, jonka alapuolella on iso soikeahko reikä, on näkyvissä, toinen poissa. Löydettäessä oli astia eheä ja osa pääkalloa sen sisällä.

179. Ainakin kahteen saviastiaan kuuluneita pieniä kappaleita, joista on kokoon pantu: osa leveällä tasaisella pohjalla varustetun astian pohjaa (siihen on myös laitakappaleita liitetty), 6 pientä koristamatonta reunapalaa, yksi jalan reunapala sekä n. 50 pientä kappaletta. Useihin paloihin on tarttunut valkoista ainetta (kipsiä?).
180. Hienoksi ruostunut pyöreä pronssilevy, n. 52 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on aivan pieni kanta, reikä keskellä. Samalle puolen on tarttunut harmahtavaa ainetta (tuoh-ta eli savea).
181. Pronssilevy, 40-38 mm. ristiinsä laaja. Kummallekin puolen on tarttunut paksu kerros rautaruostetta. Ruosteen päällä näkyy vähän kultauksen jälkiä.
182. Pyöreähkö paksu pronssinappi, 27-25 mm. ristiinsä laaja. Toisella puolen on tavattoman iso nelisnurkkainen kanta, pitkä reikä keskellä. Yläosa on vähän vinoon vääntynyt.
183. Tummanpunertavia saviastian kappaleita, joista kolme koristamatonta reunapalaa ja neljä muuta kappaletta (yhden päässä näkyy poikkipäin juokseva harjanne (Kappaleet ovat pienenpuoleisia))
184. Palasista koottu aivan pieni tasapohjainen saviastia (46 mm. kork.). Pohja on aivan ehyt ja siihen on kiinnitetty osa kylkeäkin, niin että yläreunakin yhdellä kohdalla on paikoillaan. Yksi pieni pala on irti.

2681. Siperia. 185. Viidestä kappaleesta kokoon pantu punertavaksi palanut saviastian jalka ja kymmenkunta aivan pientä irtonaista astiankappaletta.
186. Ymyrkäinen rautasolki, 34-31 mm. ristiinssä laaja. Kons. Päiväk. 9/5 1890.
187. Kappaleista haamulleen koottu musta tasapohjainen saviastia, 114 mm. korkea, 151 mm. laaja. Yläreunan kaikki palat on sijoitettu paikoilleen; kupeilta on poissa isoja kappaleita. 12 pientä palaa on irtonaisena (osaksi kipsiin ryvettyneet).
188. Kappaleista haamulleen koottu musta tasapohjainen saviastia, 115 mm. korkea, 153 mm. laaja; pohja on punertunut. Yläreunasta on vähäinen osa poissa, kyljiltä ja pohjasta samoin palasia. Neljä pientä palaa on irti.
189. Monesta kappaleesta kokoon pantu mustanpunertava tasapohjainen saviastia, 118 mm. korkea, 140 mm. laaja. Yläreunasta puuttuu kolme pientä palaa; kyljillä on myös pieniä aukkoja.
190. Kappaleista koottu ohut maljantapainen saviastia (punertava), n. 67 mm. korkea, 120 mm. laaja. Kolme reunapalaa on poissa, samoin pohjasta iso kappale.
191. Kappaleita nähtävästi kolmesta eri astiasta, joista 5 reunapalaa (eri astioista; yhdessä näkyy korvan reikää, toisessa poikkipäin juokseva harjanne); 11 muuta palaa, joista kahdessa näkyy harjannetta.
192. Kappaleista koottu maljantapainen pieni ruskea saviastia, 35 mm. korkea, 82 mm. laaja. Iso reunapala on poissa, samoin pohjempaa kaksi pientä kappaletta.
193. Eri saviastioiden osia, joista on kokoon pantu palossa punertuneen astian yläosa (iso

2681.
Siperia.

palanen lähes $1/3$, on kuitenkin poissa); astian keskipinnalla juoksee poikkipäin lähel~~lä~~ lä toisiansa kaksi viivantapaista uurretta; yksi samanlainen on ollut pohjempana; astia on mahdollisesti ollut jalalla varustettu, yksi matala korva on tallella, sen alapuolella on astian yläreunassa pyöreä reikä. Samaan numeroon kuuluu 4 reunapalaa (osaksi yhdistettyjä), 2 pohjankappaletta ja 8 muuta palaa.

194. Pyöreä hieno pronssilevy (peili), n. 58 mm ristiinsä laaja. Toisella puolen matala kanta, reikä keskellä.

195. Edellisen muotoinen esine, jonka syrjä on lohennut pois. Kanta isompi, nelisnurkkainen, aivan pieni reikä sen juuressa.

196. Kolme eläimenpään muotoista ja muita kovia savipaakkuja samasta paikasta (yhteensä neljäkymmentä). Kahdessa kappaleessa näkyy hammasrivin sijat, useat ovat kipsiin ryvettyneet.

197. Puuhun painunutta ja kipsiin ryvettynyttä kullattua savikoristusta. Löydettäessä olivat kappaleet yhtenä levynä, josta kohosi pieniä nastantapaisia korotteita.

198. Kullattua puuta sekä kipsiin ryvettynyttä heinäntapaista (?) ainetta.

199. Yksi pyöreä ja kolme soikean savikoristuksen puoliskoa.

200. Kappale saviastian laitaa (poikkipäin juoksee kolme uurretta) ja enin osa aivan matalaa jalkaa, paitse sitä toistakymmentä aivan pientä palaa. Mahdollisesti ovat kappaleet kuuluneet n:ossa 193 kerrottuun astiaan.

N^ot 178-200 löydettiin ruudusta VIII.

2681.
Siperia.

201. Jalalla varustettu punertava saviastia (kappaleista koottu), n. 89 mm korkea, 115 mm leveä. Keskipinnalla juoksee poikkipäin korkeanlainen harjanne, josta yläosa jotenkin kohtisuoraan nousee ylöspäin. Toinen korva on poissa, toinen paikoillaan iso reikä alapuolella.
202. Keskikohdalta kaareutunut ruostunut pronssi-neula (yläpäässä koukku), n. 87 mm pitkä.
203. Pahoin ruostunut iso paksu rautarengas (neljä isompaa ja neljä pientä palaa). Kons. päiväk. 9/5 1890.
204. Rengaspäinen rautaesine (kolme isompaa ja yksi pieni pala). Kons. päiväk. 9/5 1890. N° 202-204 löydettiin aivan läheltä toisiaan.
205. Särkynyt renkaantapainen pieni rautesine (2 kappaletta). Kons. Päiväk. 10/5 1890.
206. Isompi palanen puuta, johonka on terävällä aseella tehty suorakaiteen muotoinen reikä. pieni pala samaa esinettä on irtonaisena.
207. Maskin kappaleita ; isoimmassa näkyy silmä ja osa poskea (pieniä paloja on 8). Kaikki kappaleet ovat punertavaksi maalattua kipsiä.
208. Pienistä paloista kokoonpantu punertavan saviastian puolisko. Astia on ollut pienenpuoleisella jalalla ja korvilla varustettu, n. 116 mm korkea. Jalka on aivan eheä. Yhdistetty reunapala ja neljä pientä palaa ovat irtonaisina.
209. Ainakin kolmen eri saviastian osia, joista on kokoonpantu: 2 pohjaa (toisesta jalasta isoja osia poissa); neljä reunapalaa (yksi käsittää

2681.
Siperiä.

noin puolen astian piiriä, toisessa näkyy poikki astian juoksevaa (harjannetta) kolme jalan reunapalaa; 28 muuta osaksi hyvin pientä kappaletta (8:ssa näkyy poikkipäin juoksevain harjanteiden osia; yksi yhdistetty kappale käsittää lähes puolet astian piiriä).

210. Varsipuoli rautaveitsestä (69 mm pitkä), jonka reikä on umpeen ruostunut. Kons. Päiväk. 10/5 1890.

211. Rautaisen teräaseen pahoin ruostuneita kappaleita (6 isompaa ja 7 pientä palaa). Kons. Päiväk. 10/5 1890.

212. Ehyt kaksikorvainen jalalla varustettu saviastia, 92 mm korkea, 110 mm laaja (väriltään mustanharmaa). Löydettäessä oli astian sisällä siemenentapaista ainetta.

213. Ruostunut rautakeltti, 120 mm pitkä, n. 60 mm laaja. Varrenontossa näkyy vielä puun jäännöstä. Kons. Päiväk. 10/5 1890.

214. Yksi kolmisärmäinen vaaleanpunertava pitkä helmi, 2 pitkä pyöreätä, yksi viheriänsinertävä iso ja yksi pieni samanvärinen helmi sekä yksi ison sinisen helmen puolisko.

215. Kultainenkorvarengas, jonka yläosana on spiraalinmuotoon kiertynyt kultalanka. Alaosan muodostaa kaksi riippuvaa helyä, joista toinen päättyy hienoon soikeaan levyyn; ⁺jonka alapuolella on neljän pienen pallon muodostama rypäleenmuotoinen ryhmä. Esine on raa-
kää tekoa.

⁺) toinen ruskeaan helmeen,

216. Multaan ryvettyneitä kullattuja savikoristuksia (5 eri kappaletta).

217. Soikeita ja pyöreitä savikoristuksia sekä

Vrt. 91 y.m.

2681.
Siperia.

kaksi suorakaiteenmuotoista kullattua tuohi-
kappaletta.

Vrt. 152,153
y.m.

218. Kahdesta palasta kokoonpantu saviastian ko-
ristamaton reunakappale ja 2 muuta pientä
astian kappaletta.

N^ot 201-218 löydettiin ruudusta IX.

219. Irtonaisia hienoja kultalevyjä (koottu ruu-
duista I,IV,VII).

220. Irtonaisia hienoja kultalevyjä (koottu ruu-
duista II,V,VIII).

221. Irtonaisia hienoja kultalevyjä (koottu ruu-
duista III,VI,IX).

222. Eläimenpään muotoisia savipaakkuja, yhteensä
21. Koottu ruuduista VII,VIII,IX).

223. Savikoristuksia, osaksi särkyneitä (yhteensä
neljäntäkymmentä eri palaa). Koottu ruuduista
VII,VIII,IX).

Vrt.91 y.m.

224. Erikokoisia savipaakkuja (yhteensä 18), jotka
näyttävät olleen painettuina jotain kovaa
esinettä vastaan. Useat ovat ryvettyneet
kipsiin.

225. Eläimenpään muotoisia savipaakkuja, Yhteensä
18.

226. Kovettuneita savipaakkuja, yhteensä 20.

227. Kaksi eläimenpään muotoista ja muita ko-

2681.

vettuneitä savipaakkuja samasta paikasta.

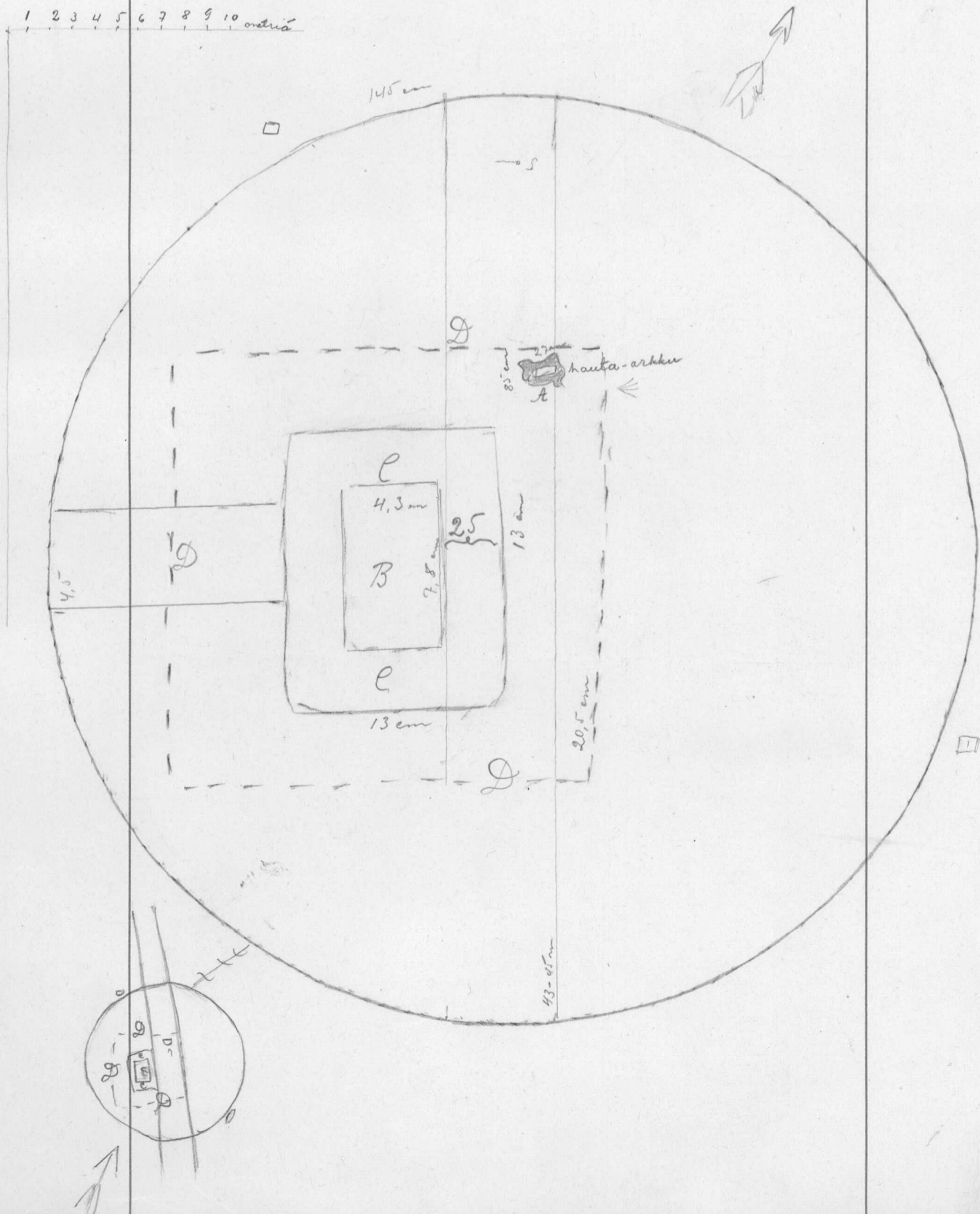
Siperia.

228. Maskin kappaleita (Yhteensä 20 palaa).

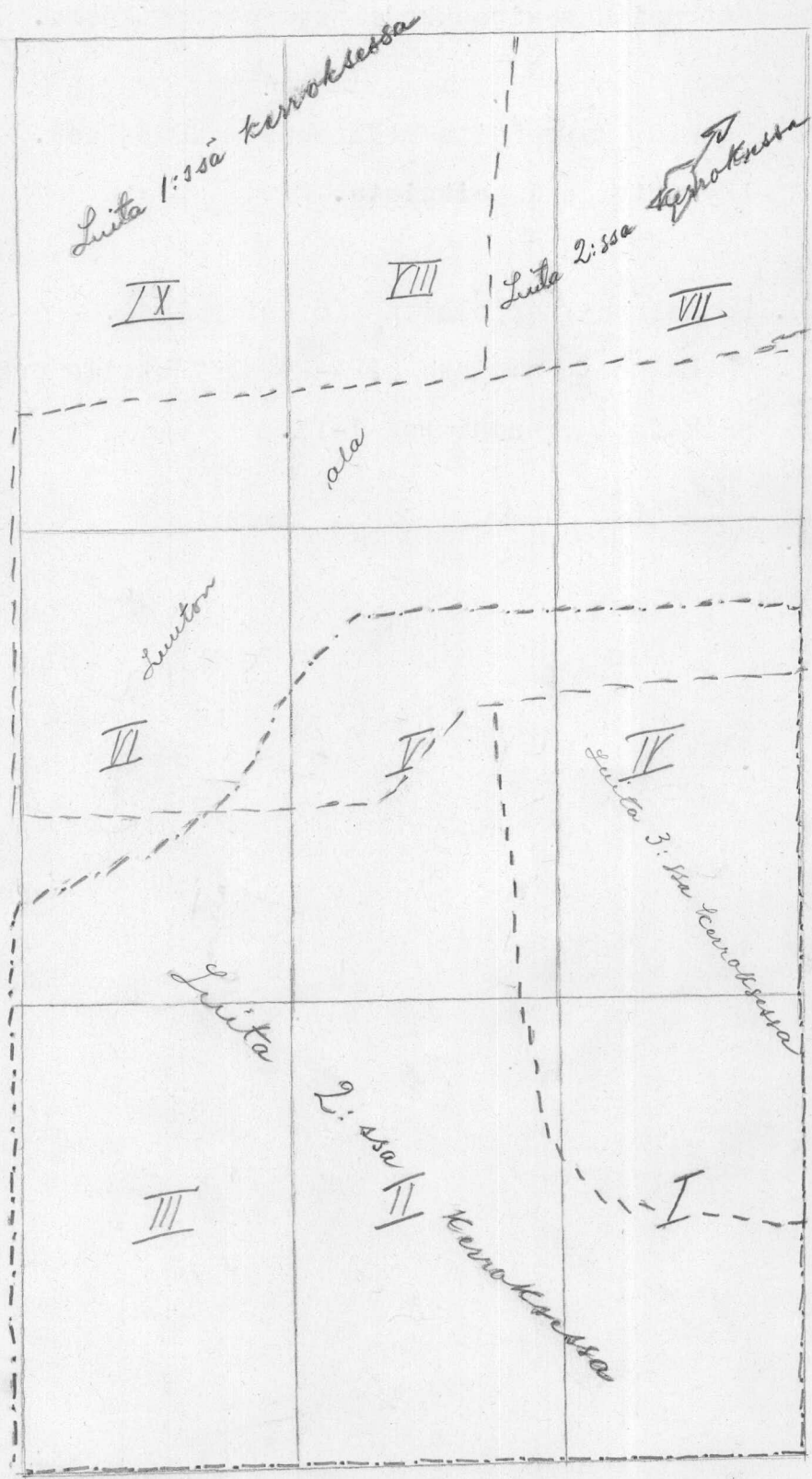
Löydetty eri paikoista.

229. Leukaluun kappaleita (6 eri palaa).

Esineet n:oissa 224-29 löydettiin eri paikoista ruuduista I-IX.

2681.
Siperia.

----- palanut ala
 |-----| 1 metri

Tesin Kurgaanin iso hauta

2681 B.

Oznatchenaia.

Kaivauksia ,joita prof.J.R. Aspelin suoritti kesällä 1889 kahdessa kurganissa Oznatchenaia'n kylän luona Jenisein varrella, n. 100 virstaa Minusinskin kaupungista etelään. Verifikaattina on J.R.A:n matkakertomus, julkaistu Uudessa Suomettaressa 27/IX 1889, n:o 225. Tutkitut kurganit on n. 1 virstan päässä, Beiskojeen johtavan tien varrella. 12

Kurgani n:o I oli kauvimmainen niistä kolmesta joita tässä oli rinnan. Se oli $\frac{3}{4}$ m korkea suunnikkaan muotoinen arohauta, n. 15 x 12 m suuri, suunnassa NW-SE. Itäsivulla oli 8 reunakiveä, "vanhan tien vastaisella sivulla = S" 3.- Sen läpi kaivettiin pituussuunnassa 3 m leveä kanava jolloin reunakiviä tuli esiin N puolelakin. Kulttuurimaan vahvuus oli yleensä n. $\frac{3}{4}$ m, paitsi hautakummun keskustassa jossa oli alakovaa, läpitsepalanutta kuonaa y.m., joka oli raunakangella rikottava Aspelin tuntuu olevan taipuva otaksumaan että se valkea, se tulipalo, joka tässä on raivonnut, kuuluu hautarakenteeseen; kenties on hautakummun keskellä ollut maanalainen rakennus jonka yläosa tasaisine kattoineen aron pinnan seudulla on sytytetty tuleen kumpua luotaissa, ja silloin palanut kuonaksi (vrt. Tes. kurgania). Jokatapauksessa paljastui polttoalueen alla n. 2 m syvä neliömäinen hautakuoppa; jonka seinäin pituus oli n. $3\frac{1}{2}$ m. Se oli palanut pohjia myöten.

Kammion pohjalla oli luita n. 20-30 vainajasta . Ne olivat enimmäkseen palaneet ja poltetut itse paikalla, valkea on ollut miilumainen. Ruumiit lienevät levänneet W-E suunnassa. Luukeros oli nyt n. 2 tuuman vahvuinen. Sen alapuo-

2681.

Ozmatचनाia.

linen maa oli savettu(?)tai palaneista luista valkeaksi peittynyt. Joitakin hiiliä oli tämän kerroksen sisässä ja alla. Tämän kerroksen alla vihdoin oli 3-4 tuumaa paksu punaiseksi palanut humusmaa, jonka alla alkoi pitelemätön pohjamaa.

Hautakammioista löydettiin SE kulmassa, itäreunalta, kulmasta n.1 m päässä olivat seuraavat esineet aivan lähekkäin (1-4).

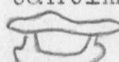
1. Pronssiveitsen teräpäätä, yksinkertaista muotoa,

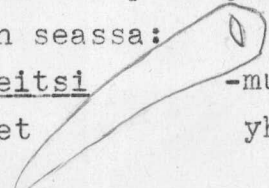
viereen piirrettyä kokoa, osaksi ruosteen peittämä.

2. Pronssiveitsen teräpäätä, yhdellainen ja samankokoinen kuin edellinen, enemmän pronssihomeen peitossa, ja irtonaisia homeenkappaleita. 79 mm.

3. Miniattyri hakkuuase (*ovut*), jossa on nelikulmainen pistin, pyöreä pitkäkäs varsiputki ja kannalla 2 stilisoitua vuorivuolta. Viimemainitut ovat käännetetyt piit vastakkain kaulat pitkät, vartaloit lyhyet jalat hahmoitellut. Ks. kuv. 176, 58.

4. Kantanappi pronssia, tähtimäinen, ; suuruus 27,27,18, alla silmu suuruus 27,27,18.

N:oista 1-4 pari jalkaa W-suuntaan oli luitten ja sannan seassa:

5. Pronssiveitsi -muotoa, 136 mm pitkä. Molemmat puolet yhdellaiset, ei koristeita.

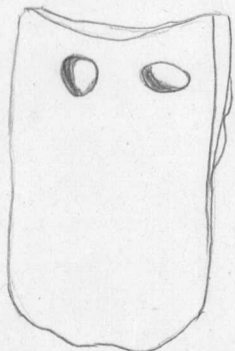
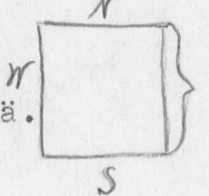
6. Miniattyri keltti, mitat 43,29,11 mm. Ei koristeita. Muoto kiilamainen. Toinen suureuna hieman sisälle kaartuva. Kummallakin lappeella lähellä reunaa vastaavilla kohdilla kaksi isollaista reikää. Reijissä oli Aspelinin tiedon mukaan ollut kuparinaulojen jätteitä. Terä ja osaksi pinnat vikaantuneet.

7. Pyöreä pronssi "peili", läpimitta 58 mm. Toisella lappeella matala silmu. Toiseen lappeeseen on ruostunut kiinni hiiliä. J.R.A:n tiedon mukaan olivat n:ot 5,6 ja 7 niin lähekkäin että hyvin voi otaksua niiden kuuluneen yhteen ja samaan vyöhön.

8. Pronssipeilin jäännös, matalasilmuinen, pahasti rapautunut, pari pronssipuikon palaa, prons-

Hautakuoppa

(arv. piirretty) A.M.T.

2681 B.

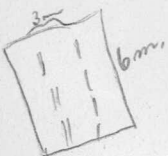
Oznatchenaia.

siveitsi, ja pronssihomeen peittämiä luunsiruja ja jokunen hampaan pala. L.läheltä n:oja 5-7. Aspelin mainitsee levystä että sen reunalta olevasta reijästä näkyy kulkeneen kupariketju. Sen jälkiä lienevät vaskipuikon l. nauhan kappaleet.

9. Pronssiesineen jäännös (miniatyritikarista), vahvan pronssihomeen peitossa, johon on valkeassa ruostunut kiinni sientä, hiilen ja luun palasia. Kammion NE kulmasta.
10. Pronssinen miniatyriveitsi, kärki eri palana, pit. mm. Muoto ks. kuv. Kahvan päässä riipusreikä. L. viskatusta mullasta n:o 9 vaiheilta.
11. Savipaino(?) sylinterimäinen, reikä läpitse pitkinpäin, reijän ympäri toisessa päässä matala hupio. Ei koristeita. Mitat: 40,37 mm. L.k.n:o 10.
12. Hajanaisia saviastiankappaleita, joista kaivauskertomuksessa ei mitään mainita, mutta mukana olevaan lappuun on merkitty Oznatchennaja, hauta l. Palaset ovat luultavasti löytyneet kurganin mulloksesta, sillä ne eivät osoita palon merkkejä. Palasia on 11, kolmesta eri astiasta joista yksi on mustaksi poltettua savea, ohenee reunalle, koristeita, nähtävästi pienestä tasapohjaisesta maljasta; toinen astia, punaista savea on profiilissa: Se on ornerattu reunansuuntaisella rivillä vinoja viivapainanteita; Kolmas astia, josta vain yksi pala on jäljellä on samaa muotoa kuin edellinen, mutta on koristeita.
13. Luita, kuonaa y.m. haudasta. Eri paketeissa.

Hauta II.

Hautakurgani II, seuraava kylään päin edellämäinittusta kummusta l. Kummun ulkomitat olivat 13 x 12 m, korkeus $\frac{1}{2}$ m. Eteläpuolella näkyi 2 kehäaitauksen kiveä maan pinnalle. Tutkittiin kaivamalla $3\frac{1}{2}$ m leveä kanava pituus- s.o. NW-SE suunnasta. Pohjoispuolella tuli kiviaitaus vastaan 6 m päässä. Lieneekö ollut kurganin ulkoreuna? Vain siihen asti ulotettiin kaivaus. Maanalaisia hautakuoppia ei ollut, mutta sen sijaan 1 kollektiivinen ruumishauta aron alla. Se tuli esiin kaivauskanavan NW kulmassa, $\frac{3}{4}$ m syvässä pinnasta lukien, n. $\frac{3}{4}$ m päässä ympärystään sisäpuolella. Siitä löytyi ruumis, luut pieniä ehkä tytön luuranko, pää W-suunnassa,

2681.
Oznatchenaia.

vasen käsivarsi kupeella, oikea hiukan ulospäin taivutettu. Oikean korvan vieressä oli ehyt, jalka niekka saviastia. Muita löytöjä ei tavattu. Ruumiin alla, n. 1 m syvyydessä pinnasta lukien oli toinen ruumis, makaava samassa suunnassa, oikealla kyljellään, polvi taivutettuna koukkuun ylöspäin, vasen käsi rinnalla. Polven ja rinnan välistä löytyi kukkaruukunmuotoinen jalaton ja orneeraamaton saviastia. Kolmas ruumis oli samassa haudassa, myös n. 1 m syvällä, haudan NE-kulmassa, se lepäsi pää W, kädet ristissä vatsalla. Vasemmalla kupeella oli yhdenlainen astia kuin edell.

Mitään muita löytöjä ei tavattu, vaikka kanaavaa syvennettiin kunnes tultiin pitelemättömään aron pohjaan asti $\frac{1}{2}$ á 1 m ruumiitten alapuolella.

14. Saviastia, jalkaniekka, koristeitta. Mitat 141, 130 mm. Ruumiin 1 luota.
15. Saviastia, jalaton, pohjaan päin suippeneva, kukkaruukkumainen, koristeitta. Ruumiin 2 luota.
16. Saviastia, kuin ed. mutta suulta avarampi. Mitat 114, 148 m. Kahdelta kyljeltä palaset poissa. Toinen on ollut aikanaan murtunut ja uudelleen liitetty paikalleen poraamalla murtokohtien viereen lähelle reunaa reiät, joista pala on voitu sitomalla kiinni luojittaa.
17. Saviastia, kuin n:o 15, useampaan kappaleeseen särkynyt ja joitakuita kappaleita poissa. Korkeus on ollut n. 120mm. Tämän astian löytösuhteista ei kertomuksessa mitään mainita, mutta se kuuluu haudan kalustoon.
18. Luita, nim. pääkallo (a).